

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2013/4

Karar Sayısı : 2013/35

Karar Günü : 28.2.2013

R.G. Tarih-Sayı :18.04.2013-28622

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : İspir Kadastro Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 26.1.1987 günlü, 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun 29. maddesinin birinci fıkrasının '*Taraflardan hiçbiri gelmez ise dosya işlemden kaldırılmaz.*' biçimindeki ikinci cümlesinin Anayasa'nın 36. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Taşınmazın kadastro çalışmaları sonucunda Hazine adına tespit edilmesine karşı açılan davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

26.1.1987 günlü, 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun itiraz konusu kuralı da içeren 29. maddesi şöyledir:

'Madde 29- Kadastro mahkemesinde gelmeyen tarafın yokluğunda duruşma yapılır. Taraflardan hiç biri gelmez ise dosya işlemden kaldırılmaz. Hakim, toplanması mümkün olan delilleri inceler ve 30 uncu madde hükmünce işi karara bağlar.

Bir mirasçı diğerlerinin muvafakatı olmadan dava açabilir ve yalnız başına davaya devam edebilir. Mirasçılarının tayin edilememesi sebebiyle ölü olduğu belirtilerek kayıt sahibi adına tespiti yapılan taşınmaz mallar hakkında, ölünün ismi açıklanarak mirasçılar denilmek suretiyle mirasçılar aleyhinde dava açılabilir. Dava sırasında davalının davadan önce öldüğünün anlaşılması halinde davaya mirasçılar aleyhine devam edilir.

Bu Kanununun tatbikinde ayrıca açıklık bulunmayan hallerde basit yargılama usulü uygulanır.

Kadastro mahkemeleri adli tatile tabi değildir.'

B- Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 36. maddesine dayanılmış, 141. ve 142. maddeleri ise ilgili görülmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü gereğince Haşım KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL ve Zühtü ARSLAN'ın katılımlarıyla 31.1.2013 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Ayhan KILIÇ tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, kadastro mahkemelerinde dosyanın işlemde kaldırılmasını yasaklayan düzenlemenin, davacıların davalarını takip etme niyetinde olmadığı durumlarda yargılamanın sürüncemede kalmasına yol açtığı ve bu suretle davalıların adil yargılanma haklarının ihlal edildiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 36. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesine göre, ilgisi nedeniyle itiraz konusu kural, Anayasa'nın 141. ve 142. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

12.1.2011 günlü, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, hukuk mahkemelerinde uygulanacak yargılama usullerini düzenlemektedir. Anılan Kanun'un 150. maddesi uyarınca usulüne uygun şekilde davet edilmiş olan tarafların, duruşmaya gelmemeleri durumunda üç ay süreyle dosyanın işlemde kaldırılması, üç ayın sonunda yenilenmemesi halinde ise davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesi öngörülmektedir.

3402 sayılı Kanun ile özel yetkili bir asliye hukuk mahkemesi olarak kurulan ve kadastro süresiyle sınırlı olarak kadastroya veya kadastro ile ilgili verasete ait uyuşmazlıkları çözümlenmekle görevli kılınan kadastro mahkemelerinde de kural olarak 6100 sayılı Kanun uygulanmaktadır. Bununla birlikte 3402 sayılı Kanun'da kadastro mahkemelerindeki yargılamalara ilişkin özel hükümler de yer almaktadır. 3402 sayılı Kanun'un itiraz konusu kuralı da içeren 29. maddesi, kadastro mahkemelerinde uygulanacak özel hükümlerden bazılarını düzenlemektedir. Anılan maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde, usulüne uygun olarak duruşma tebligatı gönderilen tarafların duruşmaya gelmemeleri durumunda yargılamanın tarafların yokluğunda yapılacağı belirtilmiş, itiraz konusu ikinci cümlesinde ise tarafların hiçbirinin gelmemesi durumunda dosyanın işlemde kaldırılmayacağı hükme bağlanmıştır. Buna göre, kadastro mahkemelerinde 6100 sayılı Kanun'un 150. maddesi uyarınca dosyanın işlemde kaldırılması ve sonrasında da davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesi mümkün değildir.

Anayasanın 142. maddesinde, '*Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.*' hükmüne yer verilmiştir. Hukuk devletinde kanun koyucu, Anayasa'nın temel ilkelerine ve Anayasa'da öngörülen güvence kurallarına bağlı kalmak koşuluyla, yargılama usullerinin belirlenmesi konusunda takdir yetkisine sahiptir. Bu

bağlamda getirilen usul kurallarının, Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen '*adil yargılanma hakkı*'nın öngördüğü güvencelere aykırılık taşımaması bir zorunluluktur.

Yargılamada taraflara belirli usuli güvenceler sağlayan adil yargılanma hakkının önemli unsurlarından biri de, '*makul sürede yargılanma*' ilkesidir. Anayasa'nın 141. maddesinde, '*Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması yargının görevidir.*' denilmek suretiyle davaların makul bir süre içinde bitirilmesi gerekliliği açıkça ifade edilmiştir. Bu ilke gereğince Devlet, yargılamaların gereksiz yere uzamasını engelleyecek etkin çareler oluşturmak zorundadır. Bu bağlamda hukuk sisteminin ve özellikle yargılama usulünün, yargılamaların makul süre içerisinde bitirilmesini olanaklı kılacak şekilde düzenlenmesi ve davaların nedensiz olarak uzamasına yol açacak usul kurallarına yer verilmemesi, mahkemelerin nicelik ve nitelik bakımından yeterli miktarda insan kaynağı, araç ve gereçlerle donatılması makul sürede yargılanma ilkesinin bir gereğidir. Ancak bu amaçla alınacak kanuni tedbirlerin ve öngörülen çarelerin, yargılama sonucunda işin esasına yönelik adil ve hakkaniyete uygun bir karar verilmesine engel oluşturmaması gerektiği de tartışmasızdır. Bu ilkelere uygun olmak kaydıyla yargılama yöntemini belirlemek kanun koyucunun takdirindedir.

Kadastro mahkemelerinde görülen davanın konusu, ülkedeki taşınmaz malların sınırlarının arazi ve harita üzerinde belirtilerek hukuki durumlarının tespit edilmesi ve bu suretle Türk Medeni Kanunu'nun öngördüğü tapu sicilinin kurulması amacıyla kamu otoritelerince yürütülen kadastro faaliyetlerinden doğan uyuşmazlıklardır. Kadastro mahkemelerinin kuruluş amacı, kadastro tespitlerine ilişkin bu uyuşmazlıkları süratli bir şekilde sonuçlandırmak ve mülkiyet durumunu kesinleştirmektir. Bu suretle Türk Medeni Kanunu'nun öngördüğü tapu sicilinin oluşturulmasının hızlandırılması hedeflenmektedir.

Kadastro mahkemesinde görülen davaların büyük bir çoğunluğunu, kadastro idaresinin kamu gücüne dayanarak yaptığı kadastro tespitine karşı 30 günlük askı ilan süresi içinde açılan davalar oluşturmaktadır. Bununla birlikte, mahallî hukuk mahkemelerinde görülmekte olan kadastro ile ilgili ve henüz kesinleşmemiş bulunan taşınmaz mala ilişkin davalar ile kadastro komisyonları tarafından resen kadastro mahkemesine gönderilen uyuşmazlıklara ilişkin davalar da kadastro mahkemesinde görülmektedir. Mahallî hukuk mahkemelerinden kadastro mahkemesine devredilen dava ve işler ile kadastro komisyonları tarafından resen kadastro mahkemesine gönderilen uyuşmazlıklarda taşınmazın maliki kadastro idaresince değil, doğrudan kadastro mahkemesince saptanmaktadır. Bu gibi durumlarda kadastro mahkemesinin usuli bir kararla davayı sonuçlandırması mümkün olmayıp, uyuşmazlığın esasını inceleyerek taşınmazın malikini tespit eden bir karar vermesi zorunludur.

6100 sayılı Kanun'un 150. maddesinde düzenlenen '*dosyanın işlemden kaldırılması*', hukuk davalarında, tarafları ve özellikle davacıyı, davasını takip etmede özenli davranmaya zorlamak ve tarafların davalarını takibe niyetli olmadığı durumlarda yargılamanın sürüncemede kalmasını ve gereksiz yere uzamasını engellemek amacıyla kabul edilen bir usul hukuku müessesesidir. Bu anlamda, 6100 sayılı Kanun'un 150. maddesinde yer alan düzenlemenin, yargılamanın makul sürede bitirilmesini sağlamaya yönelik oluşturulmuş etkin bir çare olduğu söylenebilir.

Ancak, kadastro mahkemelerinin yukarıda belirtilen amacı ve görevleri dikkate alındığında bu hükmün, kadastro mahkemelerinde görülen bazı uyuşmazlıklar yönünden uygulanmasının uygun olmadığı anlaşılmaktadır. Zira kadastro yargılamasında dosyanın işlemden kaldırılmasının ve sonrasında da davanın açılmamış sayılmasının olanaklı kılınması, taşınmaz malikinin doğrudan kadastro mahkemesince tespit edilmesini gerektiren mahallî

hukuk mahkemelerinden kadastro mahkemesine devredilen dava ve işler ile kadastro komisyonları tarafından resen kadastro mahkemesine gönderilen uyuşmazlıklarda, taşınmaz malikinın tespit edilememesine ve belirsizliğin devam etmesine neden olacaktır. Kamu düzenini sarsıcı nitelikte mağduriyetlere yol açacak olan bu durumun, kamu yararı amacıyla bağdaşmadığı açıktır.

Öte yandan kadastro idaresince yapılan bir tespite dayanan ve otuz günlük askı ilan süresi içinde açılan davalarda, davanın açılmamış sayılması kararı verilmesi durumunda idarece yapılan tescilin kesinleşeceği ve tespit gibi tescil yapılacağı tartışmasız ise de 3402 sayılı Kanun'un 12. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca aynı davanın, tutanağın kesinleştiği tarihten itibaren on yıl içinde tekrar açılması mümkündür. Mahkemenin uyuşmazlığı esastan çözerek kesin hüküm teşkil eden bir karar vermesi durumunda ise aynı davanın bir daha açılması mümkün olmayacak ve bu durumda Türk Medeni Kanunu'nun öngördüğü tapu sicil sisteminin oluşturulması hızlanmış olacaktır. Bu bakımdan otuz günlük askı ilan süresi içinde açılan davalarda da kadastro mahkemesinin esastan kesin hüküm teşkil eden bir karar vermesinde kamu yararı bulunduğu anlaşılmaktadır.

Tüm bu hususlar gözetildiğinde, kanun koyucunun itiraz konusu kuralla, kadastro mahkemelerinde dosyanın işlemde kaldırılmasını yasaklamasının, kadastro mahkemesince işin esasına girilerek taşınmazın sınırlarını ve malikini tespit eden bir karar verilmesini sağlamaya yönelik bir tedbir olduğu ve tek başına bu yasağın, adil yargılanma hakkının ihlaline yol açmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Kaldı ki, kanun koyucu, bir yandan işin esasına ilişkin karar verilmesini sağlamak amacıyla dosyanın işlemde kaldırılması yasağı öngörürken, diğer yandan kadastro hâkimini resen araştırma yetkisiyle donatmak ve ayrıca tarafların yokluğunda yargılama yapılması zorunluluğu getirmek suretiyle kadastro yargılamasının makul bir süre içerisinde bitirilmesini sağlamaya yönelik tedbirler almıştır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 36., 141. ve 142. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

21.6.1987 günlü, 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun 29. maddesinin birinci fıkrasının '*Taraflardan hiç biri gelmez ise dosya işlemde kaldırılmaz.*' biçimindeki ikinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 28.2.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Haşim KILIÇ	Serruh KALELİ	Alparslan ALTAN

Esas Sayısı : 2013/4
Karar Sayısı : 2013/35

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN